

**RAN-2401001203020007**

**S.Y.B.A. (NCF-NEP) (Sem. III) Examination March - 2026**  
**Economics (Paper - VI) Major : Indian Economy**

**Time: 2 Hours ]****[ Total Marks: 50**

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                    |  |  |  |  |  |  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|--|--|--|--|
| <p><b>સૂચના : / Instructions</b></p> <p>(1) ઉપરોક્ત દર્શાવેલ વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી.<br/>Fill up strictly the above details on your answer book</p> <p>(2) જમણી બાજુના અંક પ્રશ્નનાં પૂરા ગુણ દર્શાવે છે.<br/>Figure to the right hand side indicate full marks of each question.</p> <p>(3) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.<br/>All the questions are compulsory.</p> | <p>Seat No.:</p> <table border="1"> <tr> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> </table> <div style="border: 1px solid black; height: 80px; margin-top: 10px;"></div> <p style="text-align: center;">Student's Signature</p> |  |  |  |  |  |  |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                    |  |  |  |  |  |  |

- પ્ર.1. નીચેના પ્રશ્નના ટૂંકમાં ઉત્તર આપો. (કોઈપણ પાંચ) (10)**
- માનવ મૂડીરોકાણ એટલે શું?
  - માનવ સંશોધનોનો વિકાસ એટલે શું? તેમાં કઈ કઈ બાબતોનો સમાવેશ કરવામાં આવે છે?
  - ઉચ્ચસત્તાધિશ નાણું એટલે શું? તેને તેમ શા માટે કહેવામાં આવે છે?
  - ભારતમાં કાળાં નાણાંની અસરો જણાવો.
  - સમવાય નાણાંતંત્ર એટલે શું?
  - પ્રાથમિક બજાર અને દ્વિતીય બજાર એટલે શું?
  - મોટી કિંમતની ચલણી નોટોનું વિમુદ્રીકરણ અત્યાર સુધી કેટલી વાર કરવામાં આવ્યું?
- પ્ર.2. ભારતના આર્થિક વિકાસમાં માનવ-મૂડીરોકાણ અને માનવ-સંશોધન વિકાસનું મહત્વ સમજાવો. (13)**
- અથવા**
- પ્ર.2. (અ) બેંક નાણાનાં પુરવઠાને અસર કરતાં પરિબળો જણાવો. (06)**
- (બ) પ્રાયમરી માર્કેટ અને સેકન્ડરી માર્કેટ વિશે જણાવો. (07)**
- પ્ર.3. નાણાંબજારનું મહત્વ સમજાવી નાણાંબજારની મર્યાદાઓની ચર્ચા કરો. (13)**
- અથવા**
- પ્ર.3. (અ) ભારતમાં કાળાંનાણાંના ઉદ્ભવ માટેનાં મુખ્ય કારણો જણાવો. (06)**
- (બ) વિમુદ્રીકરણના લાભો અને મર્યાદાઓ જણાવો. (07)**
- પ્ર.4. ટૂંકનોંધ લખો (ગમે તે બે) (14)**
- નાણાંબજાર અને મૂડીબજાર વચ્ચેનો તફાવત
  - 15માં નાણાંપંચની રૂપરેખા
  - માનવ વિકાસ આંકના ઘટકો
  - ભારતમાં સમવાય નાણાંતંત્રનો વિકાસ

**ENGLISH VERSION**

- Q.1. Write the answer in short. (Any Five) (10)**
- (1) What is human capital investment?
  - (2) What is human resource development? What things are included in it?
  - (3) What is High-Powered Money? Why is it called that?
  - (4) State the effects of black money in India.
  - (5) What is an integrated financial system?
  - (6) What is primary market and secondary market?
  - (7) How many times have high denomination currency notes been Demonetized so far?
- Q.2. Explain the importance of investment and human resource development in the economic development of India. (13)**
- OR**
- Q.2. (A) Explain the factors affecting the supply of bank money. (06)**  
**(B) Explain primary market and secondary market. (07)**
- Q.3. State the importance of money market and discuss the limitations of money market. (13)**
- OR**
- Q.3. (A) State the main reasons for emergence of black money In India. (06)**  
**(B) State the benefits and limitations of demonetisation. (07)**
- Q.4. Write a short note: (Any two) (14)**
- (1) Difference between money market and capital market.
  - (2) Outline of the 15<sup>th</sup> Finance Commission.
  - (3) Components of Human Development Index.
  - (4) Development of federal finance in India.
-